

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 15 marca 2024 r.

WRPS-VI.431.2.8.2024.XX

Pani

XXXX XXXXXXX

Kierownik

Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

w Raciążu

ul. Kilińskiego 21

09-140 Raciąż

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹ w związku z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej², kontrolerzy: xxxxx xxxxxxxx – starszy inspektor wojewódzki, pełniący funkcję przewodniczącej zespołu kontrolującego oraz xxxx xxxxxxxxxx – starszy administrator, posiadające upoważnienia Wojewody Mazowieckiego, przeprowadzili w dniach od 12 do 21 lutego 2024 r. kontrolę problemową w trybie zwykłym w kierowanym przez Panią Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Raciążu³.

Przedmiot kontroli obejmował organizację i realizację zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych⁴, zwanej dalej ustawą o świadczeniach rodzinnych, w zakresie ustalania uprawnień do świadczenia rodzicielskiego.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2022 r. do dnia rozpoczęcia kontroli, tj. do 12 lutego 2024 r. Kontrolę odnotowano w książce kontroli pod pozycją 6, określając zakres i termin jej przeprowadzenia.

Niniejszym przekazuję Pani wystąpienie pokontrolne.

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2023 r. poz. 190).

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224).

³ Dalej Organ, Ośrodek, jednostka kontrolowana.

⁴ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 390 z późn. zm.).

Wojewoda Mazowiecki pozytywnie, pomimo uchybień ocenił działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu podjęte w zakresie organizacji zadania wynikającego z ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustalania uprawnień do świadczenia rodzicielskiego.

I. Organizacja zadania

Kierownikiem jednostki kontrolowanej od 30 lipca 2019 r. jest Pani xxxx xxxxxxx, zatrudniona na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy.

Obsługę finansowo-księgową Ośrodka prowadzi księgowa jednostki kontrolowanej Pani xxxx xxxxxxx, która wykonuje zadania zgodnie z powierzoną jej odpowiedzialnością za realizację budżetu jednostki.

Szczegółową organizację wewnętrzną oraz zasady funkcjonowania kontrolowanej jednostki określa regulamin organizacyjny, wprowadzony Zarządzeniem Kierownika MOPS z 29 listopada 2019 r.⁵ Akt ten został dwukrotnie zmieniony Zarządzeniem Kierownika MOPS z 1 kwietnia 2022 r.⁶ oraz z 22 września 2023 r.⁷ W regulaminie w § 5 ust. 1 pkt 7 wyodrębniono stanowisko do spraw świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, a w § 11 regulaminu określono zadania tego stanowiska. Powyższe jest realizacją przepisu art. 20 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Decyzje administracyjne wydawane z zakresu świadczeń rodzinnych podpisywała Pani, a podczas Pani nieobecności w pracy starszy inspektor ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, na podstawie upoważnień, udzielonych przez Burmistrza Miasta Raciąża.

Według sporządzonego na potrzeby kontroli wykazu pracowników⁸, ustawowe zadania realizują niżej wymienione osoby na podstawie imiennych upoważnień wydanych przez Burmistrza Miasta Raciąża, co jest realizacją art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych:

1. Pani jako kierownik MOPS w Raciążu - posiada od 30 lipca 2019 r. upoważnienie Burmistrza Miasta Raciąża⁹, wydane na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy oraz art. 31 i art. 39 ust. 1-2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie

⁵ Zarządzenie Nr xx/xxxx Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu z dnia xxxxxxx r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu.

⁶ Zarządzenie Nr xx/xxxx Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu z dnia xxxxxxx r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu.

⁷ Zarządzenie Nr xx/xxxx Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu z dnia xxxxxxx r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu.

⁸ Wykaz pracowników realizujących w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Raciążu zadania z ustawy o świadczeniach rodzinnych.

⁹ Zarządzenie Nr xxx/xxxx Burmistrza Miasta Raciąża z dnia xxxxxxx r.

gminnym, do prowadzenia postępowania, a także wydawania decyzji w sprawach świadczeń rodzinnych.

2. Pani xxxxx xxxxxxxx – starszy inspektor ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego zatrudniona na umowę o pracę na czas nieokreślony. Realizuje zadanie od 3 grudnia 2007 r., posiada upoważnienie Burmistrza Miasta Raciąża¹⁰, wydane na podstawie art. 31 i art. 39 ust. 1-2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania decyzji administracyjnych podczas nieobecności kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu.

Ww. upoważnienia wydano, wskazując nieprawidłową podstawę prawną, ponieważ oprócz art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych przywołano w nich także przepisy art. 31 i art. 39 ust. 1-2 ustawy o samorządzie gminnym, które nie regulują udzielania upoważnień do realizacji świadczeń rodzinnych.

Upoważnienia do realizacji świadczeń rodzinnych powinny być wydane wyłącznie na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych, który stanowi, że organ właściwy może upoważnić, w formie pisemnej, swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej, a także inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.

Pismem z 1 czerwca 2022 r. znak: xxxxxxxx Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie przypomniał wszystkim gminom z terenu woj. mazowieckiego o konieczności posiadania upoważnień do realizacji m.in. świadczeń rodzinnych, wskazując prawidłową ich podstawę prawną i treść oraz zobowiązując do weryfikacji dotychczas udzielonych upoważnień w zakresie wskazanym w piśmie.

Do dnia kontroli nie podjęto działań mających na celu wyeliminowanie wadliwych upoważnień. Dopiero w trakcie kontroli, tj. 15 lutego 2024 r. uzyskała Pani i ww. pracownik upoważnienia¹¹ do realizacji zadań będących przedmiotem kontroli, udzielone w oparciu o prawidłową podstawę prawną. Upoważnienie dla pracownika zostało wydane przez Burmistrza Miasta Raciąża na Pani wniosek. Realizację zadań wynikających z udzielonych

¹⁰ Zarządzenie Nr xxx/xxxx Burmistrza Miasta Raciąża z dnia xxxxxxx r.

¹¹ Zarządzenie Nr xxx/xxxx Burmistrza Miasta Raciąża z dnia xxxxxxx r. oraz Zarządzenie Nr xx/xxxx Burmistrza Miasta Raciąża z dnia xxxxxxx r.

Rynku Pracy, w zależności od sprawy. W 3 sprawach¹⁹ weryfikacje dotyczące składki zdrowotnej uzyskano dopiero po wydaniu decyzji przyznającej świadczenie rodzicielskie. Takie działanie mogło skutkować wydaniem rozstrzygnięcia w sprawie o świadczenie rodzicielskie osobie posiadającej prawo do zasiłku macierzyńskiego. W sprawach, w których było to konieczne wnioskodawcy dołączyli wymagane prawem oświadczenia lub inne dokumenty niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia rodzicielskiego.

W badanych sprawach świadczenie rodzicielskie przyznano w związku z urodzeniem jednego dziecka przy jednym porodzie. W 19 przypadkach świadczenie przyznano od dnia urodzenia dziecka do upływu 52 tygodni. W jednym przypadku świadczenie przyznano od dnia porodu do 4 marca 2024 r., tj. do upływu wydłużonego legalnego pobytu obywatelki Ukrainy, która przebywa w Polsce z powodu wojny. W drugim przypadku²⁰ świadczenie przyznano od dnia porodu, tj. od 17 marca 2023 r. (piątek) do 16 marca 2024 r. (sobota). W tej sytuacji przypomnienia wymaga art. 57 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego²¹, w świetle którego terminy określone w tygodniach kończą się z upływem tego dnia w ostatnim tygodniu, który nazwą odpowiada początkowemu dniowi terminu. Zatem, jeżeli początkowym dniem terminu określonego w tygodniach jest wspomniany wyżej piątek 17 marca 2023 r., to po dodaniu 52 tygodni ostatnim dniem powinien być również piątek - 15 marca 2024 r.

Rozstrzygnięcia w 20 sprawach wydano prawidłowo, natomiast w jednej sprawie, o której mowa wyżej, nieprawidłowo ustalono okres przyznania świadczenia.

Świadczenie rodzicielskie przyznawano niezależnie od dochodu rodziny, w wysokości 1 000 zł miesięcznie, matkom dzieci, które w okresie sprawowania opieki nad dzieckiem nie miały prawa do zasiłku macierzyńskiego. W sytuacji, gdy świadczenie przysługiwało za niepełny miesiąc (pierwszy lub ostatni) kwotę świadczenia ustalano zgodnie z przepisami art. 17c ust. 7 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Postępowanie w sprawie przyznania świadczenia rodzicielskiego kończono wydaniem decyzji administracyjnych w terminach określonych w art. 35 § 1-3 k.p.a. Średni czas prowadzenia postępowania wyniósł 4 dni, przy czym w 1 przypadku decyzje wydano już w dniu wpływu wniosku. Najdłuższe postępowanie trwało 9 dni.

Wydano 1 decyzję uchylającą²² prawo do świadczenia rodzicielskiego. Powodem uchylecia był zbieg uprawnień do świadczenia rodzicielskiego i świadczenia pielęgnacyjnego. Zgodnie z art. 27 ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych (w brzmieniu obowiązującym do 31

¹⁹ Sprawy oznaczone jako: xxxxxxxxxxxx, xxxxxxxxxxxxxx, xxxxxxxxxxxxxxxx.

²⁰ Decyzja administracyjna numer: xxxxxxxx z dnia xxxxxxxx r.

²¹ Dalej: k.p.a.

²² Decyzja uchylająca oznaczona jako: xxxxxxxx z dnia xxxxxxxx r.

grudnia 2023 r.), w przypadku zbiegu uprawnień do świadczeń – przysługuje jedno wybrane przez osobę uprawnioną. Mając na uwadze powyższą regulację, w sytuacji zbiegu prawa do świadczenia rodzicielskiego i świadczenia pielęgnacyjnego, nie można otrzymywać obydwu z nich równocześnie. Strona uprawniona do świadczenia rodzicielskiego 7 grudnia 2022 r. wystąpiła z wnioskiem o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego i równocześnie złożyła oświadczenie o rezygnacji z prawa do otrzymywanego świadczenia rodzicielskiego i wyborze korzystniejszego dla niej świadczenia pielęgnacyjnego. Decyzją z 8 grudnia 2022 r. przyznano od 8 listopada 2022 r. świadczenie pielęgnacyjne²³. Następnie 20 grudnia 2022 r. po wszczęciu postępowania uchylono decyzję o przyznaniu świadczenia rodzicielskiego. W omawianej sprawie, nie miał zastosowania przepis art. 24 ust. 2a ustawy o świadczeniach rodzinnych, zgodnie z którym, jeżeli w okresie trzech miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, zostanie złożony wniosek o ustalenie prawa do świadczenia uzależnionego od niepełnosprawności, prawo to ustala się począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności. Ponadto w sprawie tej przed uchyceniem decyzji o świadczeniu rodzicielskim przyznano świadczenie pielęgnacyjne, które najwcześniej powinno być przyznane od miesiąca złożenia wniosku o to świadczenie, czyli od 1 grudnia 2022 r.

Decyzje administracyjne w sprawach świadczenia rodzicielskiego wydano zgodnie z wymogami art. 107 k.p.a. Decyzje administracyjne zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a., tj. oznaczenie organu właściwego, oznaczenie strony, datę wydania, podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie o możliwości, terminie i sposobie wniesienia odwołania oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do ich wydania. Zawierały informację o konieczności zgłaszania przez stronę wszelkich zmian mających wpływ na prawo do świadczeń oraz informację o możliwości oraz skutkach zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania, o czym stanowi art. 127a k.p.a. Decyzje przyznające zawierały również informację o sposobie i terminie ich wypłaty, z tymże w 20 decyzjach przyznających wskazano termin wypłaty do 28 dnia każdego miesiąca, a tylko w jednej do końca każdego miesiąca.

Niezależnie od powyższego w decyzjach uchybiono wymogom zawartym w art. 107 k.p.a., w następujący sposób:

²³ Decyzja administracyjna numer: xxxxxxxxxx z dnia xxxxxxxxxx r.

- w podstawie prawnej i w treści decyzji przyznających nie powołano art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych, który nadaje decyzjom przyznającym świadczenia rodzinne klauzulę natychmiastowej wykonalności.
- w pouczeniu badanych decyzji wskazano art. 130 § 4 k.p.a., stanowiący o tym, że „decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z żądaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania”. Przepisy k.p.a. nie miały tu zastosowania, bowiem to ustawa o świadczeniach rodzinnych jest ustawą szczególną w stosunku do k.p.a. i tylko w sprawach nieuregulowanych wyżej cytowaną ustawą mają zastosowanie przepisy k.p.a., o czym stanowi art. 32 ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych.
- w podstawie prawnej decyzji przyznających nie powołano art. 27 ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych stanowiącego o tym, że w przypadku zbiegu uprawnień do następujących świadczeń (...) – przysługuje jedno z tych świadczeń wybrane przez osobę uprawnioną - (...).
- w podstawie prawnej decyzji przyznających powołano z kolei art. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych dotyczący prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku oraz cały art. 26, gdzie ustępy od 2a do 6 dotyczą terminów składania wniosków o świadczenia rodzinne przyznawanych na okres zasiłkowy, a zatem przepisów niemających zastosowania w świadczeniach rodzicielskich.
- skontrolowane decyzje nie zawierały natomiast informacji o tym, że nienależnie pobrane świadczenia, zgodnie z art. 30 ustawy o świadczeniach rodzinnych, podlegają zwrotowi.

Zgodnie z art. 107 k.p.a. prawidłowa podstawa prawna decyzji administracyjnej powinna zawierać powołanie wszystkich faktycznych przepisów, które stanowią podstawę jej wydania wraz z powołaniem źródła ich publikacji (tzw. publikatora). Natomiast w sytuacji, gdy dany artykuł dzieli się na kilka ustępów oraz punktów, to należy wskazać ten, który znajduje zastosowanie w danej sprawie, bowiem w przeciwnym przypadku będzie to naruszało wymóg dokładnego podania podstawy prawnej.

Decyzje doręczano stronom zgodnie z wymogami określonymi w art. 39 k.p.a. W aktach spraw znajdowały się dowody potwierdzające odbiór decyzji przez stronę ze wskazaniem daty doręczenia, stosownie do zapisu art. 46 § 1 k.p.a.

Przyznane świadczenia wypłacano w okresach miesięcznych, o czym stanowi art. 26 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Powyższe realizowano zgodnie z dyspozycją wnioskodawców, tj. przelewami bankowymi na wskazane konta bankowe. Przedłożone do wglądu „Karty świadczeń” potwierdziły, że świadczenia wypłacono w okresach miesięcznych oraz w prawidłowej wysokości, z tymże 5 świadczeń²⁴ wypłacono po terminie wskazanym w decyzji, tj. 29 listopada 2023 r.

W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono następujące uchybienia:

1. Wniosek złożony za pomocą systemu teleinformatycznego rozpatrzono nie od daty złożenia go przez wnioskodawcę, tylko od daty odebrania go z systemu.
2. W jednej sprawie nieprawidłowo ustalono okres na jaki przyznano świadczenie rodzicielskie.
3. W trzech sprawach przed wydaniem rozstrzygnięcia w systemie teleinformatycznym emp@tia nie dokonano weryfikacji składki zdrowotnej.
4. Pięć świadczeń rodzicielskich wypłacono po terminie wskazanym w decyzji.
5. W podstawie prawnej i w treści decyzji przyznających nie powołano art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych, który nadaje decyzjom przyznającym świadczenia rodzinne klauzulę natychmiastowej wykonalności.
6. W podstawie prawnej decyzji przyznających nie powołano art. 27 ust. 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Powołano natomiast niemający zastosowania art. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz cały art. 26, gdzie ustępy od 2a do 6 dotyczą terminów składania wniosków o świadczenia rodzinne przyznawanych na okres zasiłkowy.
7. Decyzje nie zawierały informacji o tym, że nienależnie pobrane świadczenia, zgodnie z art. 30 ustawy o świadczeniach rodzinnych, podlegają zwrotowi. W pouczeniu natomiast zawierały niemający zastosowania art. 130 § 4 k.p.a.

²⁴ Decyzje administracyjne oznaczone jako: xxxxxxxx z dnia xxxxxxxx r., xxxxxxxx z dnia xxxxxxxx r., xxxxxx z dnia xxxxxxxx r., xxxxxx z dnia xxxxxxxx r., xxxxxx z dnia xxxxxxxx r., xxxxxx z dnia xxxxxxxx r.

Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialność ponosi Pani jako Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Raciążu oraz pracownik realizujący kontrolowane zadania.

Przedstawiając powyższe ustalenia zobowiązuję Panią kierownik do podjęcia następujących działań:

1. Rozpatrywania wniosków składanych za pomocą systemu teleinformatycznego nie od daty odebrania ich z systemu lecz od daty znajdującej się na ostatniej stronie wniosku, tj. od daty złożenia wniosku przez wnioskodawcę.
2. Ustalania okresów świadczenia rodzicielskiego określonego w tygodniach, zgodnie z przepisami art. 57 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego.
3. Dokonywania każdorazowo, przed wydaniem rozstrzygnięcia, niezbędnych weryfikacji w dostępnych rejestrach publicznych, stosownie do treści art. 23b ust. 1 pkt 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych, w szczególności dotyczących składki zdrowotnej.
4. Wypłacania świadczeń w terminach wskazanych w decyzjach administracyjnych.
5. Wydawania decyzji administracyjnych z większą starannością i rzetelnością, w szczególności:
 - powoływania w podstawie prawnej oraz w treści decyzji przyznających art. 32 ust. 1d ustawy o świadczeniach rodzinnych, który nadaje ww. decyzjom rygor natychmiastowej wykonalności,
 - niepowoływania w podstawie prawnej decyzji przyznających art. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych dotyczącego zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku oraz całego art. 26, gdzie ustępy od 2a do 6 dotyczą terminów składania wniosków o świadczenia rodzinne przyznawanych na okres świadczeniowy,
 - zawierania w pouczeniu decyzji informacji o tym, że nienależnie pobrane świadczenia, zgodnie z art. 30 ust.1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, podlegają zwrotowi,
 - niewskazywania w pouczeniu decyzji art. 130 § 4 k.p.a., który nie ma zastosowania w sprawie.

Ponadto, w celu uniknięcia wypłaty świadczeń niezgodnie z terminem określonym w decyzji, zwraca się uwagę na zasadność zamieszczania w decyzji informacji, że świadczenia

będą wypłacane w okresach miesięcznych, tj. zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

POUCZENIE

Informuję, że na podstawie art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze. Jednocześnie zobowiązuję Panią do przekazania, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Iwona Mil-Wawrzynowicz
**Zastępca Dyrektora Wydziału Rodziny i
Polityki Społecznej**

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:

Pan xxxxx xxxxxxxxxx – Burmistrz Miasta Raciąża